

Hyvän mielen kunta- tarkistuslista: mikä, miksi, kenelle, miten.

Kunnat vahvistamassa mielenterveyttä: yhdessä luomme mielekkään arjen.

Sisällysluettelo

- Mitä on Hyvän mielen kunta? Sivu 3
- Miksi Hyvän mielen kunta? Sivut 4-5
- Mitä on mielenterveys? Sivu 6
- Tarkistuslistan tavoitteet Sivut 7-8
- Miten tarkistuslista tukee kuntaa lakisääteisissä tehtävissä Sivu 9
- Kenelle käyttöön? Sivut 10
- Miten tarkistuslista otetaan käyttöön? Sivut 11-12
- Kunnan seuraava tehtävä Sivu 13
- Tarkistuslistan uusi versio Sivut 14-23
- Tarkistuslistan käyttöönoton kuvaus Sivu 24
- Seuraavat kehitysaskeleet Sivu 25
- Kiitos! Sivu 26
- Hyvän mielen kunta: Yhteystiedot Sivu 27

Mitä on Hyvän mielen kunta?

- MIELI ry:llä on yhdessä 28 kunnan kanssa Hyvän mielen kunta-hanke. Hyvän mielen kunta on hanke, joka on osa kansallisen Mielenterveysstrategian toimeenpanoa.
- Hankkeessa MIELI ry kehittää yhdessä kuntien kanssa välineitä, jotka auttavat kuntia vahvistamaan mielenterveyden edistämistä ja mielenterveysjohtamista.
- Nämä välineet ovat Hyvän mielen kunta -tarkistuslista ja Käytännön työkalupakki.

Miksi Hyvän mielen kunta?

- Mielensterveyttä on tutkitusti mahdollista vahvistaa ja mielensterveyden ongelmia ehkäistä ja hoitaa. Mielensterveyden edistäminen, häiriöiden ehkäisy ja hyvä hoito ovat sekä kansanterveyden että kansantalouden näkökulmasta tärkeitä.
- Heikentyneen mielensterveyden kustannukset ovat noin 11 miljardia euroa vuodessa.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien tehtävä nyt ja tulevaisuudessa.

Miksi Hyvän mielen kunta?

- Kunnan kaikkien toimialojen toiminta vaikuttaa mielenterveyteen, kuten hyvinvointiin ja terveyteen laajemminkin. Siksi yksi toimiala tai toimenpide ei voi yksin saavuttaa vaikuttavia tuloksia.
- Mielenterveyttä edistetään yhdessä, näin päättämällä.
- Kunnat tarvitsevat tukea ja välineitä tähän tärkeään työhön. Siksi MIELI ry on yhdessä 28 kunnan kanssa kehittänyt Hyvän mielen kunta- tarkistuslistan osana Hyvän mielen kunta -hanketta.

Mitä on mielenterveys?

WHO: Mielenterveyden määritelmä 2014:

Mielenterveys on hyvinvoinnin tila, jossa ihminen pystyy ottamaan käyttöön omat kykynsä ja selviytymään elämään kuuluvissa haasteissa sekä tekemään työtä ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan.

Video: Mitä mielenterveys on?

[Mitä mielenterveys on? - MIELI ry](#)

Tarkistuslistan tavoitteet

- Tukee ja kannustaa kuntia vahvistamaan asukkaiden mielenterveyttä osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä.
- Tukee kuntia strategisten linjausten tekemisessä ja työskentelyn painopisteiden valinnassa.
- Tukee kuntia oman tilanteensa arvioimisessa sekä vahvuuksiensa ja kehittämistarpeidensa tunnistamisessa.
- Siirtää painopistettä korjaavista palveluista mielenterveyden vahvistamiseen ja häiriöiden ennaltaehkäisyyn sekä varhaiseen puuttumiseen.

Tarkistuslistan tavoitteet

- Kasvattaa tietoisuutta kuntalaisten mielen hyvinvoinnin merkityksestä: hyvä mielenterveys on osa kestäväää sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Hyvää mielenterveyttä voi systemaattisesti johtaa kunnassa.
- Tukee kuntia lakisääteisissä tehtävissä. Tarkistuslistaa voi myös käyttää osana kunnan omia lakisääteisiä prosesseja, kuten hyvinvointisuunnitelman ja –kertomuksen sekä strategian teossa.
- Hyvän mielen kunta-tarkistuslistassa on huomioitu mm. Agenda 2030 -tavoitteita, Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden periaatepäätöksen ja Mielenterveysstrategian 2020-2030 tavoitteita. Ottamalla tarkistuslista käyttöön kunta toteuttaa näitä tärkeitä linjauksia.

Miten tarkistuslista tukee kuntaa lakisääteisissä tehtävissä, mm. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 § (612/2021):

Vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.

Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.

Toimialojen on tehtävä yhteistyötä.

On tehtävä yhteistyötä järjestöjen, yhdistysten, yhteisöjen ja alueiden kanssa.

Päätöksenteon on perustuttava tietoon.

Hyvinvoinnista on raportoitava

Hyvän mielen kunta –tarkistuslista tukee kuntaa tässä kaikessa lakisääteisessä toiminnassa. Se on työtä kehystävä prosessikuvaus ja tapa kartoittaa, seurata ja vahvistaa kunnan mielenterveysjohtamista ja koko edistävää HYTE-palettia.

Kenelle käyttöön?

- Työvälineeksi kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ammattilaisille ja vastuuhenkilöille: tueksi lakisääteiseen työhön, päätöksiä tehdessä, työryhmiin, työtä suunnattaessa, strategiaa laadittaessa, hyvinvointisuunnitelmia ja –kertomuksia kirjoitettaessa.
- Johdolle: Hyvinvoinnin ja terveyden johdolle, johtoryhmälle, päättäjille.
- Yhdyspintatyöhön ja yhteistyötä tukemaan: mielenterveyttä edistetään monialaisesti ja poikkihallinnollisesti, kuntalaisten, järjestöjen, yhdistysten, yritysten, naapurikuntien ja hyvinvointialueen kanssa.

Miten tarkistuslista otetaan käyttöön?

- Hyvän mielen kunta-tarkistuslistan tueksi on kehitetty käyttöönottoprosessi. Siinä esitetään vaiheittain miten toiminta käynnistetään ja sitä ylläpidetään. Aloittakaa tutustumalla tähän prosessiin. Mm. riittävät resurssit ovat keskeisiä kaikessa edistävässä työssä
- Täyttäkää Hyvän mielen kunta-tarkistuslista yhdessä esim. HYTE-johdon kanssa. Jokaisesta osiosta on luotu taulukko, joka auttaa kartoittamaan kunnan nykytilannetta ja pohtimaan toimenpiteitä, seuranta-ajanjaksoa ja vastuutahoja kenen kanssa tehtävää voi toteuttaa.
- Muistakaa ottaa kuntalaiset, järjestöt ja muut toimijat mukaan edistämään mielenterveyttä.

Miten tarkistuslista otetaan käyttöön?

- On hyvä pyytää HYTE-johtoa tutustumaan tarkistuslistan taulukkoihin jo ennen kokousta ja pyytää heitä esim. käymään taulukot läpi toimialojen johtoryhmissä ja muissa keskeisissä ryhmissä.
- Taulukot täyttämällä kunta saa nykytilakartoituksen, te määrittelette kehitettävät kohteet ja toimenpiteet ja sovitte seurannasta ja vastuutahoista.
- Esitelkää toimintamalli kaupungin johdolle, päättäjille ja muille keskeisille toimijoille.
- Viestikää Hyvän mielen kunta-toiminnasta sisäisesti ja ulkoisesti.

Kunnan seuraava tehtävä:

- Jokainen Hyvän mielen kunta saa tehtäväksi ottaa tarkistuslistan yksi osio käyttöön. Saatte tarkemmat ohjeet sähköpostissa.
- Saatte toki ottaa koko tarkistuslistan käyttöön tai liittää tarkistuslista osaksi jotakin kunnan prosessia, esim. strategiatyöhön tai hyvinvointisuunnitelman tai –kertomuksen tekoon.
- Syyskuun työpajassa keräämme kokemuksianne käytöstä ja jatkokehitämme niin tarkistuslistaa kuin käyttöönottoprosessia ja Hyvän mielen kunta-verkostomallia.

Hyvän mielen kunta-tarkistuslistan osa-alueet

1.

Strategia ja johtaminen

KUKA? TOIMIJAT

MITÄ? TOIMINTATAVAT

MITEN? TOIMENPITEET

2.

Kunnan rooli: Mielenterveyden edistäminen koko kunnan tehtävänä

4.

Näyttöön perustuva tieto ja toimintamallit

5.

Eri ikäryhmien huomioon ottaminen

6.

Haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden huomioon ottaminen

3.

Yhdyspinnat, yhteistyö ja kumppanuudet

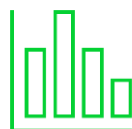
7.

Tiedon tarjoaminen

8.

Varhainen tuki

9.

Hyvän mielen kunta -toiminnan seuranta ja arviointi

1. Strategia ja johtaminen

*Koskee kaikkia yhdyspintoja, esim. hyvinvointialueita ja järjestäjä

Tavoite: "Strategisen johdon ja kunnan johdon (ml. luottamushenkilöt) sitoutumisella on keskeinen rooli Hyvän mielen kunta -toimintamallin juurruttamiseksi osaksi kunnan toimintaa. Osa-alueen tavoitteena on varmistaa, että johto sitoutuu toimintamallin sisällyttämiseen osaksi kunnan strategiaa ja jalkauttaa sen läpileikkaavaksi osaksi kunnan toimintaa ja tavoitteita. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että kunta työnantajana edistää henkilöstönsä mielenterveyttä."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava*	Vastuutaho
	Mielenterveyden edistäminen on kirjattu kunnan strategiaan tai keskeisiin strategisiin dokumentteihin.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Mielenterveyden edistäminen on kirjattu talousarvioon ja muihin kunnan toimintaa ja resursseja ohjaaviin rakenteisiin.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Hyvän mielen kunta -toiminta ja tarkistuslista esitellään uusille luottamushenkilöille.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan sekä niiden työtä ohjaaviin rakenteisiin sisältyy mielenterveyden edistämisen tavoitteita.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Johtavat viranhaltijat edistävät strategiaan kirjattuja mielenterveyden edistämisen tavoitteita omilla toimialoillaan.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Haavoittuvaiset ryhmät on tunnistettu ja huomioitu kunnan strategiassa ja hyvinvointisuunnitelmassa.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Työntekijöiden psyykkisen työhyvinvoinnin edistäminen on osa kunnan johtajien ja esihenkilöiden osaamistavoitteita.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunta vahvistaa henkilöstönsä osaamista mielenterveden edistämässä erityisesti	☐ Kyllä ☐ Osittain					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

2. Mielen terveyden edistäminen koko kunnan tehtävänä

Tavoite: "Mielen terveyden edistäminen on koko kuntayhteisössä tehtävää työtä. Osa-alueen tavoitteena on varmistaa, että kunta ja sen kaikki toimialat tunnistavat roolinsa ja vastuunsa kuntalaisten ja kunnan työntekijöiden mielen hyvinvoinnin edistäjänä sekä kehittävät mielen hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä sisäisiä ja ulkoisia kumppanuuksia"

Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
1 Kunnan eri sektoreiden roolit ja toimet asukkaiden mielen terveyden edistämiseksi on tunnistettu, suunniteltu ja kuvattu.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Poikkihallinnolliseen mielen terveyden edistämisen koordinaatioon ja yhteistyöhön on määritellyt resurssit.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
Yhdyspinnoilla on sovittu kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyöstä ja vastuualueista mielen terveyden edistämisen alueella.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Mielen terveyttä edistetään kunnassa monialaisissa työ- ja kehittämissryhmissä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Järjestöjen, toimijoiden ja kunnan mielen terveyden edistämisen yhteistyölle on määritelty rakenteet ja vastuut.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Kunta tukee mielen terveyttä edistävien järjestöjen ja muiden toimijoiden toimintaa.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Kaikilla kunnan toimialoilla kartoitetaan mahdollisia uusia toimijoita ja järjestöjä yhteistyöhön kuntalaisten mielen terveyden edistämiseksi.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Kunta yhdessä sidosryhmien kanssa tarjoaa tiloja ja kohtaamispaikkoja kuntalaisten mielen terveyttä edistäville toiminnoille.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei					

3 Hyvät käytännöt ja toimintamallit

3. Yhdyspinnat, yhteistyö ja kumppanuudet

Tavoite: "Tavoitteena on, että kunnassa tehdään monialaista yhteistyötä mielen hyvinvoinnin edistämiseksi. Kaikilla toimijoilla on yhteinen näkemys ja päämäärä. Monialaista yhteistyötä johdetaan systemaattisesti ja erilaiset osaamiset kytkeytyvät organisaation rakenteisiin kaikilla tasoilla."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Monialainen yhteistyö ja yhdyspintayhteistyö on kirjattu kunnan strategiaan ja sille on sovittu yhteiset tavoitteet ja päämäärät.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Yhteistyölle hyvinvointialueiden kanssa on selkeät rakenteet ja sovitut vastuut.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Monialaista yhteistyötä johdetaan niin, että kumppanuudet ja yhteistyö mahdollistetaan kunnan ja hyvinvointialueen eri toimijoiden kanssa, ml. kuntalaiset.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Yhteistyölle oppilaitosten, järjestöjen, yritysten, yhteisöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa on määritelty vastuut ja rakenteet.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Oppilaitoksissa toimitaan tavalla, joka edistää oppilaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden mielenterveyttä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Yrityksissä tuetaan toimimaan tavalla, joka edistää henkilökunnan mielenterveyttä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa mahdollistetaan asukkaiden osallisuus mielenterveyden edistämiseen.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

4. Näyttöön perustuva tieto ja toimintamallit

Tavoite: "Vaikuttavuuden saavuttamiseksi toiminnan suunnittelun, toiminnan ja päätöksenteon tulee perustua tutkittuun tietoon ja toimiviksi osoitettuihin toimintamalleihin. Osa-alueen tavoitteena on varmistaa, että kunnassa hyödynnetään jo olemassa olevaa tietoa päätöksenteon tukena sekä kerätään, mitataan ja hyödynnetään systemaattisesti olennaista tietoa asukkaiden mielenterveydestä, asiakaskokemuksesta ja hyvistä käytänteistä."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunta hyödyntää asukkaiden mielenterveyttä koskevaa tietoa päätöksenteossa järjestelmällisesti.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa hyödynnetään asukkaiden mielenterveyttä koskevaa tietoa arvioinnin tukena.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunnan eri sektoreilla käytetään näyttöön perustuvia toimintamalleja mielenterveyden edistämiseksi.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunta kerää tietoa asukkaiden mielenterveydestä väestöryhmittäin.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunta kerää tietoa toimien vaikutuksista koettuun mielenterveyteen.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Käytetyt mittarit ovat linjassa määriteltyjen tavoitteiden kanssa.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Käytetyt mittarit tuottavat tietoa myös mielenterveyden myönteisistä ulottuvuuksista.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa hyödynnetään hyväksi todettuja digitaalisia välineitä mielenterveyden tukena.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

6. Haavoittuvassa asemassa olevien huomioon ottaminen

Tavoite: "Kunnassa on yhteinen tahtotila varhaisen tuen konkreettisten toimien toteuttamiselle. Tavoitteena on tunnistaa ja huomioida haavoittuvat ryhmät sekä heidän mielenterveyteensä vaikuttavat tekijät. Lisäksi tavoitteena on monialaisesti vaikuttaa haavoittuvien ryhmien mielenterveyden edistämiseen."

1

Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
Kuntastrategiaan on kirjattu yhteinen tahtotila mielenterveyden tasa-arvoiseksi edistämiseksi.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2

Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
Kunnassa tarjotaan monialaisessa yhteistyössä haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille tietoa ja tukea mielenterveystaitojen vahvistamiseksi.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Haavoittuvassa asemassa oleville ryhmille mahdollistetaan osallisuus mielenterveyttä tukevilla toiminnoilla.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Kunta mahdollistaa aktiivisesti haavoittuvassa asemassa olevien osallistumisen kulttuuri- ja liikuntaharrastuksiin.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
Kunnassa hyödynnetään etsivän työn menetelmiä eri-ikäisten ja erilaisissa haavoittuvissa tilanteissa elävien ihmisten tavoittamiseksi.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3

Hyvät käytännöt ja toimintamallit

7. Tiedon tarjoaminen

Tavoite: "Tavoitteena on, että kuntalaisten tieto palveluista ja keinoista edistää mielenterveyttään on saavutettavaa ja selkeää. Ammattilaiset jakavat systemaattisesti toisilleen hyviä käytäntöjä ja tutkittuun tietoon perustuvia tuloksia ja suosituksia."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunnassa pyritään aktiivisesti vaikuttamaan mielikuvien mielenterveyteen liittyen.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunnassa tarjotaan monitasoisesti ja -kanavaisesti tietoa mielenterveydestä ja sen edistämisestä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnan kaikissa toimissa ja palveluissa on käytössä suositukset ja ohjeet mielenterveyden puheeksi ottamiseksi matalalla kynnyksellä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnan kaikissa toimissa ja palveluissa työntekijöitä ohjataan ja tuetaan mielenterveyden puheeksi ottamiseen asiakkaiden kanssa matalalla kynnyksellä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa varmistetaan, että viestintä varhaisen tuen merkityksestä ja menetelmistä on aktiivista.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

8. Varhainen tuki

Tavoite: "Kunnassa ymmärretään varhaisen tuen merkitys niin yksilön, perheen, yhteisön kuin yhteiskunnankin kannalta pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on varhaisen puuttumisen merkityksen tunnistaminen ja varhaisen tuen tarjoaminen."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunnan johdolla ja poliittisella johdolla on laaja yhteinen ymmärrys varhaisen tuen merkityksestä myös pidemmällä aikavälillä, ja tämä näkyy konkreettisesti tarvittavien resurssien mahdollistamisena.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa seurataan varhaisen tuen vaikuttavuutta.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunnassa on selkeät rakenteet varhaiselle tuelle (esimerkiksi palveluihin ohjaamisen).	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnassa varhaisen tuen toteutumista seurataan ja kehitetään yhdessä yhdys- ja rajapintojen kanssa (esim. oppilashuolto)	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Ammattilaisilla on käytössään vaikuttavia puheeksi ottamisen menetelmiä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Ammattilaiset hyödyntävät vaikuttavia puheeksi ottamisen menetelmiä.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

9. Hyvän mielen kunta –toiminnan seuranta ja arviointi

Tavoite: "Seuranta ja arviointi tukee kunnan oman Hyvän mielen kunta -toiminnan strategista johtamista ja tukee päätöksenteon pitkäjänteisyyttä. Seurannalle ja arvioinnille on selkeä rakenne. Osa-alueen tavoitteena on varmistaa, että kunnalla on ymmärrys ehkäisevän mielenterveystyön nykytilasta sekä yhteiset mittarit toiminnan vaikuttavuuden seuraamiselle ja kehittämiseksi."

1	Johdon taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Hyvän mielen kunta –toiminnan vaikutuksia ja vaikuttavuutta seurataan.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnalla on määritelty Hyvän mielen kunta –toiminnan seurannalle ja arvioinnille selkeä rakenne ja mittarit.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

2	Toiminnan taso	Arvio	Avoimet kommentit	Toimenpiteet seuraavalle seurantakaudelle	Seurannan ajankohta	Yhdyspinta huomioitava	Vastuutaho
	Kunta seuraa, minkälaista konkreettista toimintaa Hyvän mielen kunta - kokonaisuuden osana toteutuu.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunta seuraa missä laajuudessa konkreettinen Hyvän mielen kunta - toiminta tavoittaa asukkaat.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunta seuraa ja arvioi, kuinka poikkihallinnollinen ja monialainen toiminta mielenterveyden edistämiseksi toteutuu.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					
	Kunnan henkilöstön, esimiesten ja johtajien mielenterveysosaamisen kehitystä seurataan säännöllisesti.	☐ Kyllä ☐ Osittain ☐ Ei vielä					

3	Hyvät käytännöt ja toimintamallit

Käyttöönoton ja hyödyntämisen prosessi

Seuraavat kehitysaskeleet

- Ottakaa Hyvän mielen kunta-tarkistuslista käyttöön. Käyttöönotto on taulukoiden täyttämistä, se on yhteistä pohdintaa, toimintanne ja työskentelyenne tarkentamista, se on tavoitteiden ja toimenpiteiden laatimista ja näistä viestimistä. Kaikki tämä on mielenterveyden vahvistamista.
- Nämä käyttökokemukset ovat arvokkaita. Näin me jatkamme yhdessä hyvän välineen kehittämistä, joka tulevaisuudessa tukee kuntia koko Suomessa.
- Tavoitteena on seuraavaksi kehittää tarkistuslista digitaaliseksi työvälineeksi.
- Toiveena on luoda Hyvän mielen kunta-verkosto, joka tukee kuntia mielenterveyden edistämisessä sekä ylläpitää ja kehittää välineitä ja kuntien vertaistuen verkostoa

Kiitos!

- Kiitos, että olette mukana tärkeässä toiminnassa! Olette korvaamattomia mielenterveyden edistämisessä ja tärkeimmät kehittäjämme.
- Tarkistuslista tukee jo nyt teidän kuntaanne kohti vielä parempaa mielenterveysjohtamista ja kohti kuntalaisten parempaa hyvinvointia. Mielen hyvinvointia voi tukea käytännönläheisin keinoin ja näitä vahvistamme yhdessä tässä hankkeessa.

